

Prilplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 24. Prosinca. 1874.

Broj 26.

Bunjevačka i Sokačka Vila,

hoće da živi i 1875 godine, oslonjaće se na sve Svoje bivše predplatnike, a radosno će dočekat i drugo koji joj budu pristupili, poneće vam u naramku **i jednu nabóžno-zabavnu knjigu**, a više ne želi: već samo **jednu forintu** na cilu godinu. I ovu moli da se naputnicom poštarskom brže pošalje, da može svakoj želji zadovoljiti. Ako bi se pak i takav našao: koji bi volio kad kad u lice naše Vile pogledat, al bi mu teško bilo i onu **jednu forintu**, od svojih kućnih potrebstina odkrnuti neka se javi, pa će mo mu List bezplatno slati. Nemamo druge svrhe: već da svagdi, kuda dopiremo, razjasnit pomognemo, jednu stazicu, i našem bližnjem rodu, na velikom drumu ljudsko kršćjanske prosvieto. Stari su već iznemogli dakle hodite mladja bratjo, učeni bunjevci i šokadi e! podmećite čvrsta pleća, slatkom brimenu, obrazovanja duše i tiele, našeg milog roda. Srdačno vas na rad poziva, i sve skupa ljubljeno pozdravlja iz Kalače **Bunjevačka i Sokačka Vila.**

B O Z I Č N A N O Ć !

Vesel žamor stoji okol' mene;
A ja sio pa se zamislio —
Pak u nike mile uspomeno
Veoma se sladko zadubio:
Ono vrime na pamet mi palo,
Muogu radost — koje mi radjalo.
A to vrime bih doba ditinja,
O kako sam tad željno čekao — —
Blag'dan pripun slasti i milinja
Kog je naš puk Božicom ozvaio,
Kako li sam Njega provodio?
Kaku l' radost o Njem okusio?!

Majko sladka! Tebe ću spomenit —
Tvoja mi je draga uspomena;
Jer koja me znadjahu veselit —
Sva su s Tvojom spomenom spojena;
S Tvojih usli sladkost mi je tekla.
Kad si mi što ob Božiću rekla.

Rekla bi mi: „moj dragi sinčiću!
Nastoj dobar i poslušan biti,
Pa ćeš kaki lip dar o Božiću
Od dragoga Isusa dobiti;
On bo dobru dičicu miluje
I svojim jih darom nadaruje.“

Sladko l' sam se na to zabrinio?
Tko bi znao dost jasno kazati?!

Jer sam odmah pogoditi htio:
Kaki će mi darak Isus dati?
Hoće l' kapu, prsluk il čizmice,
Vruć kožuvac — tople čakširice? — —

Pomisli još i na poslasticu —
Oh — ja bi ta sva skupa volio!
Iudi sam se dragom Isusiću —
Svaki danak skrušeno molio,
A bila mi taka čvrsta nada —
Kao temelj najtvrdjega grada.

Svaki dan sam dane pribrojio,
A Majka rič svomu ponavljala;

A kada je badnji dan dospio
Onda me je po ubogih slala:
Da im nosim brašna. ora, maka
I drugoga kojekakog smoka.

Radost, koju tu sam uzbudio —
Nadu mi je još većma gojila:
Slutiv da je plemenito dilo
Sad po meni Majka učinila
U tom večer puna nadom — dojde,
Želja mi se spunjivati pojde.

Kad nam Majka izkadi sobicu
I oškropi posvetitom vodom,
A ja s T'atom unio slamicu —
Sterući ju cilim sobnim podom:
Iskočiti mal ne hti iz kože
Od radosti — — izreć se nemože!

Dok sam se ja igrao veselo,
Majka nam je astal prostirala,
Pa je lipo i ukusno jelo
S badnjačami na njeg pomećala,
A zatim me roditelji mili
Medju sebe k'astalu zovnilo.

Tu uz astal stojeći na nogu —
Skrušeno se i dugo molismo;
Zahvaljujuć pridragome Bogu:
Što tu blagu večer doživimo,
Te pozdraviv još i Gospu milu —
Tato nam je prikrižio zdilu.

A veselje, — koje sam imao
Skaćući sa voštenim svićicam,
Bog zna za što — da tad nebi dao!
O tome i sad živo sićam:
Trostruk plamen gorućih svićica
Goraše mi — kao iz srid srdeca.

Tu nam tato blagosov rekao —
Hvaleć sladko Ime Isusovo!
I štogod je ikad lipše znao —

Blage dano svima čestitovo:
Sriću zdravlje želeći živima,
Pokoj vični pak virnim mrtvima.

Vele svečan čas nam taj biaše —
Te kan da smo izvan sebe bili;
Jer u oku drage Majke naše
Biser suze jesmo opazili,
Sićajuć se svojih dragi mili
S ovog svita što su priminili . . . .

Ni isti med nije sladji bio —
S kojim jilo bih nam začinjeno,
Neg' to čuvstvo i taj prizor mio
S'kimi' srcece bih nam uzhitjeno;
Slično se zar Izrael ćutio
Kad je Mannu najprvi put jio.

Posli jila na noge ustasmo
Pa zajedno na glas se moleći,
Dragom Bogu opet hvala dasmo —;
Nu, ni zatim nehtido ja leći —
Već na novo lati se igrati
I po slami prikobećivati.

A kad nam je Majka pospremlala
Tad i ona na slamu je sila,
Pa je svete pisme zapivala —
Premda knjigu štit nije umila;
A mi smo se okol' nje skupili:
Nebi l' od nje pismu naućili.

Ja zaslušah — a to ništo jeći
I kao da pivanje se čuje — —,
Ej Majčice! ta to bronza zveći!
Bethlem ide — —! ta voć . . . eto tu je!
— Dragi Tato! ded pusti ga amo —
Da maloga Isusa gledamo.

Tek što mi je dozvoljeno bilo
I tek što sam vrata otvorio,
Dečak jedan obučen u bilo
S Bethlemom je u nutra stupio —

A za njime družina ostala,
Te je lipe s njim pisme pivala,

Nu s pismicam — ma su liepe bile —
Slabo sam se ovdje zanimao;
Želje mi se sve u tom složile;
Nebi l' Bethlem v' eć gledat mogao,
A kad su mi njega otvorili —
Kan' da su me u nebo dignili.

Jer tu vidih : gdi Isusak leži
Srid štalice u tisnih jaslca' —
I uz jasje kako na Njeg gleda
Sveti Jozip i Bogorodica —
I angjela gdi piva nad njima —
I pastira sa svojim ovcima.

Mlogo sam se tom svemu divio,
Pa kad je već Bethlem otišao;
Ja uz Majku na slamu sam sio
I mnogo ju koje-šta pitao,
Ona mi je pak pripovidala
O Isusu, sve, što god je znala.

Dok smo tako čase provodili,
Gdi pivali, gdi pripovidali,
Zrakom dojde niki glasak mili —
Kojem su se srca odzivali;
To bih glasak zvona crkvenoga,
Koj' nas zvao proslaviti Boga.

Zbilja i ja odmah sam skočio,
Pa skupivši svoje haljinice —
U crkvu se s Majkom opravio
K službi Božjoj Svele polnoćnice;

Kud je staro i mlado hrlilo
Ko na niko priblaženo vrilo . . .

Tu zaori pisme glas svečani;
Koj' utisak svoj čarobni ima —,
Uz orgule kan' da nebesčani.
Složise se pivat s' zemaljskima.
A ja sam se uedju tim čutio,
Kao da sam u srid raja bio.

Sit od ove duhovne sladosti
Dojdo kući i legoh spavati,
Znajuć — da ću na nove radosti
O svanuću blagdana ustati;
A kada sam u jutro ustao
Pod glavom sam kaki dar našao.

Drugo o njem nisam ni mislio;
Već da mi ga sam Isus poslao;
Jer j' upravo uvik taki bio
Od kojeg sam potribu imao. — —
Tako me je moja Majka mila
Darivajuć, na dobro budila!

Al jedanput — bivši nepokoran —
Majka me je pedipsati htela,
Te stoga dar za Božić pripravan
Nije meni pod glavu metnila;
Tužno sam se u jutru mislio:
„Ah zašto sam neposlušnan bio.“ — —

Oj noćice Spasovog rođenja!
Kako da te S v e t u ne štujemo?
Dostojna si mnogog proslavljenja
Vridna da se Tebi radujemo!

Ti nas sičaš Sunca Nebeskoga,
U Bethlemskoj štali rođenoga!

Ej ditinstva moga — doba mila!
Sladko mi se spomeniti na te;
Mnogu si mi radost urodila,
Kako nebi sad mario za te? . . .
Kad provodim dane brez radosti
I brez nade boljoj budućnosti.

Običaji dobri — svud nestaju
Il se krivo, naopako drže,
Milostinje slabo se sad daju,
Još slabije bogomolje vrše:
Razdor vlada svud u obiteljji,
Po varošah kao i po selih.

Indi — ljubav, ta ćut božanstvena —
Koja j' onda još većma grijala;
Danas — skoro svud je progonjena
I nemalo svagdi pomanjkala!!!
Manje se sad sirotah raduje
Kad se slavni Božić približuje.

Oj Božiću! dragi Isusiću!
Koj si došo da s narodih spase;
Ti udili momu rodu sriću:
Da s' osvisti' počme marit za se —
Čuvajući dobre običaje . . . .
Pa da živi — — dok god svita traje.

Krunoslav.

T KO N E M I L U J E V I N O ?

Gdje ga je, da ga pohvalimo. Al valda će te reći zašto da bi ovakva hvalili? kad je David, Duhom Svetim nadahnut pivač o vinu : da razveseli srce čovjeku; pak od ono doba nije bilo pjesnika, tko mu nije vrline opivao. Nemože da bude dakle ni moja nakana, da vino pokudim. Jel ono što je Bog svorio za užitak ljudski, mora da je u sebi i po sebi dobro. Al ako je vino dobro, od tud nesliedi, da je i sve ono dobro što ljudi s njime čine. Nevjerujem da bi tko pohvalio krčmaru koji izvadi iz bureta vino, pak u ostalo nazbura vode, premda on po njegovoj čudi tobože na dobro smiera veleć : da se ljudi neopiju i zlo nečine; jerbo svaki znade, da nije toliko njegova briga, hoćel kogod svoj nos razlupat, ako bi mu glava otešćala, il da će se kome ova razlupat, ako se dva pijana sastanu, da kakvu parbu razpravljaju. Njegova je najveća briga, da uz malu staklenku, arđov barem dvaput toliko izda, u koliko je njemu umjeren. On bo se pred svojom sviestju izgovara : da je njemu svaka kapčica ubrojena, a koliko se izproliva, i koliko čaša bez uračunanja popije u šentešu. Pa da mu se ljudi zaljube u mijanu, nije dosta da sliepog miša ukopa pod prag, već mora da propalica i na kretu daje, a od ovakvih svaki treći neplatja, dakle ovaj gubitak trieba da se naknadi na arđovu i na ici.

Nemože mo reći da bi ludo bilo ovo umovanje; ipak nećemo naći čovieka, koji bi smio uzet na se ulogu ovakva krčmara, pa da izadje ne velim na sud pred Boga, već samo i pred ljude, ta siguran bi bio da bi ga kamenovali. Jel na to se svaki čoviek ljuti, kada mu vino okreste, ili malu dadu ieu. Kako dakle nenalazimo čovieka koji bi htio da opravda krčmaru, kada ovako obhadjja s dobrim vinom; tako imade i drugih ljudi koji nerade dobro, s dobrim vinom.

N. p. Dobrim vinom se opie čoviek, pak dolje kući, i psovkom uvriedi oca i mater, izvija ženu, izmrevari diecu, porazbija pokušstvo, razkida jastuke, dunju, i razbaci perje. No gdje je taj koji nebi reko da je ovo ludan, pa ga trieba vezat?

No al šta govorite ta vino je dobro što ga je pio, to je nevini stvor božji. Ovo sve samo zato navedoh, neka bi lahkše uvidili : da prem ako je stvar svaka dobra, ipak je čoviek može tako uporabiti, da snjome vriedja Boga, ubia sebe, i bližnjega.

Vino je po sebi i u sebi dobro, al valjda nema na svijetu grieha, pridjite ih sve redom u vašoj pameti, kakva nije učinio čoviek baš s vinom i u vinu, uzmite redom svi deset božji zapoviedi, pa će vam svaka kazat : da ju je pogazio čoviek u vinu. No odud nesliedi da je vino zlo, već da je zao čoviek, koji dobro u sebi vino, nevaljano uporaba. A u čemu sastoji ta nevaljana uporaba po sebi dobra vina? Ne u drugom već u neumjerenom užitku.

Djavo pakleni redom pokušava sriedstva, da izući koje bi bilo najpodobnie da ovog il onog čovieka zavede s puta krieptosti. Pokušanje mu je dokazalo : da nema izdašnjeg od vina, i rakie. A zašto to? ne zadrugo, već što se od ovog opie čoviek. A šta je to da se čoviek opie? Nije drugo već da izgubi užitak svojeg uma, i svojeg srca. Čoviek koji se opije, više ne misli, i neosića kako je mislio i osiće; naravno, jerbo je i pamet i srce ugušio u onoj sili, koju izdaje vino i rakija, ako dodje u doticaj s nutarnjih čovieka.

Buduć je proždrllost glavni grieh, nema na svijetu naroda, u kom nebi ljudi bili prignuti pijanstvu, ako im je neblago podnebeje pa ne rodi vinom to ga prave, od voća, peku rakiu, od zrna, prave opijajuć sok od devina mlika, il od čorbe ikoje bilje, ko asiate izcede makovnjak pa se opiju. Odud se vidi : da je ovo glavni grieh ljudstva, pa zato veoma izdašno sriedstvo po djavla, da navedo čovieka na svako drugo zlo, tim većma : što ni jedan drugi grieh tako nenapadne um i srce čovieka ko pijanstvo, riečom : u drugom griehu duže ostaje čoviek, još čoviekom, al u ovom postaje takim živinom. A kako je istina da sa svakim čoviekom možeš izići na kraj mah je kakvo naravi, samo ne s ludanom, jerbo on nema ljudske naravi, tako je istina : da s čoviekom pijancem nemogu izići na kraj, dieca kao s ocom, il materom, otac i mater sa sinom, il kćerom pijanicom, muž s ženom, žena s mužom pijancem : da! s pijanicom neće izić na kraj ni pop, ni učitelj, ni birovi ni solgabirovi,

ni brat, ni prijatelj, ni kum, ni komšija, ni trgovac, ni zanatlija, ni obrtnik ni poljodilac. E a zašto? nezadružno, već jerbo je čovjek pian, sa svim lud, dakle nije čovjek već je živina. Pa bi trebalo da kao Nabukodonozor odstupa od stola ljudskog i pristupi k jaslama magarca il vola. Al teško bi ga i ove živine iztrpile uz svoje jaslje, koje su jednoč dostojne bile da svojom parom odgrijavaju Spasitelja, već bi ga za kratko odtiskale svinskom karlovu.

Išo sam već mnogo po svietu, al toliko pijanstva nisam našo igdi ko u našem rodu. Da! i drugi ljudi piju, to je vidno, ta niemci i inglezji silno potroše pivo, ipak umireniji su u piću, pak ih pivo nenavodi u toliku propast ko nas vino i rakia. Izpitiivo sam uzroke, jel to nikad neću pripoznat: da bi francus, inglez, talian il niemac bolji bio no što je slaven, ta ovaj ima sve one vrline koje oni posiduju u njihovoj osobljenosti. Al jedno sam našo osobito na što kod slavena nisam naišao. Svi oni i drugi narodi smatraju pijanstvo za grieh, i ovaj svojoj dieci, kao takav pristavljaju, svi drugi narodi smatraju u pijanstvu pogrudu čovjeka, vriedu ljudskog dostojanstva, i kao takvu predstavljaju svojoj dieci, da se od nje učuvaju, kano sramnog djela.

Al da kod slavena nije tako, vidićeš ako si pogledo u koju obitelj, neka je kakva sopra il svatba to otei i matere gledaju, kako im se malena 3, 4, 5, 10 godina dieca opiju pa se roditelji smiju i cirikaju, vidićeš da se nijedan slaven, ni onaj u kaputu ni ovaj u darocu ne stidi drugi dan već se još hvali, koliko su ica vina popili, kako je ovaj, il onaj lego pod stol, kako se s basamaga mijanskih s teturo, riečom odaju: da se ovog djela nestido, ni pred ljudem ni pred Bogom. Evo dakle uzroka, zašto se i drugi griesi sve većma šire mat slaveni, psovka je uzela tako razmirje: da kad čuješ diecu, momke, djevojke, otce i matere psovat, Boga i svetce pogrdjivati, kosa ti razte, i sumnjaš da li je istina, da si u društvu kršljana. U pijanstvu se kuje osveta vatre, u pijanstvu suuje društvo za kradnju i otimačinu.

Ako bi uzeo na račun Slavene koji su svoju imovinu izgubili il se od crkve otdudjili, koji su roditelje pogazili, il se u braku kano risi kasapili, koji su se kano bratja krvili, koji su kano ubojice u tamnice pali, po najviše bi našo: da su u mijaniam, do ovoga stupnja nevaljanstva i nesriče dospili.

Nije mi volja ovde začet pouku kako da se ovi popravlja ju, to je zadaća popa i učitelja. Idjite, slušajte im nauke, da se ovog zla izlicite. Moja je namira, svojeg milog roda pozornost svratit, na način: zašto da vino tako obvlada slavena, pa mu zasliepi um, zadivljači srce?

Dvoje sam već rekoh, kad sam rod upozorio, da je naša u vinu nesriča što pijanstvo nesmatramo za grieh, il što u pijanstvu nevidimo djelo po čovjeka sramno, i po njegovu dostojanstvo grdu. Jedno je još na što imam da svratim pozornost milog roda: Da obljudi u vinu i rakii mjeru. Ovo je silna pogibelj po naš rod što ništa nemirimo a najmanje vino.

Gledaj švabu, ingleza, francesca i taliana, ako je zapoviedio vina, to je jedna čaša, il satlik, a rakie to je malucka čašica. No pokušaj ako si slaven da metneš jedan satlik vina na stol, il da ga ponudiš maluckom čašicom rakie, kadar ti je iz ruko izbit, ko vandrovač krajearu na prag bacit. Da mjera nije slavenu urasla u srce to mu je sviedok i ovaj običaj: da mu je drago na ciev sisat, iz čuture, piuckat i bokala se napijat. On nemilnje čašu il bocu, ta staklo je vedro pa svaki vidi, koliko je iz njeg nestalo. Žene bože sakrani, da se vina napiju javno, one kad se naredjaju oko peći, onako iza ledja tiskaju lončić il bokal, pa ga nategnu; al tako da ni čiko, ni babo neopazi.

Ova nemjera nebi škodila francesu, talianu, il švabu, jel se on napije pa metne prida se, al ne tako slaven. Kad je on u mijani, onda on mora ponudit komšiu, brata il prijatelja; to mu se vidi nika sramota da drugi platja a on da pije, dokje u žepu novca. Dokje triezan donle ga nuka na blagodarnost gostoljubje, a kad se napije onda ga na rasap goni ludost. Ta da slaven sam pije ko niemac, dugo nebi mogo popit svoje imanje; al to je u mah društvo koje ga obkoli, kakov je slaven od naravi gostoljubljan, tako ako je siroma, pak opazi ovakov luda-

na, to ga obkole ko vrane mrcinu, pa tu je grlenje, ljubljenje, svakojaka sviedoča, roda i prijateljstva, dok traja u žepu, donle ovakvih neizgijivaju. E pa za dvie il tri godino gotov ti je slaven sa svojom imovinom; propuštiju, je kroz svoje grlo, il pobacao, pa je niemac po komad izkupio. I kad je svomu na kraj stao, sve svoje ljubljene odnošaje pokidao, pa se iztriezio outa gdje koji i od ovakvih postane dobrim rabadžiom, a drugi se donle povaljavaju po mijanskih pragovi, dok ih hrdja duševna skroz neprogrizo u duši i tielu, pa se odtreaju ko mijanska metla, i najposli na djubrištu kao prosijaci nepogiuu.

Na dva načina postaju ljudi pijančimam: jedni su navikli od djetinstva po nevaljanosti il barem po neatosti roditelja. A drugi uzrastu na vodi, al kad okoštaju vino udje im u srce ko prva ljubav, i piju izprva kradomice, a najposli javno i bezobrazno. Tu je već riedko naći kakva lieka, jel u pijanstvu je čovjek, ko ladja u morskoj oluji i najtežlje sidro se pribaca, po silnom napadanju uzrujanih valova. Dakle akoje zaklasičila očima pamet, oledenilo se srce, dali ćeš naći temelja, kuda da usieš koristnu nauku? Ovde je jedino sriedstvo da dicu učuvaš, a sebe ako si uzrastu uz mjeru ovu zadžiš, jel ako nemaš mjere odlišene, bio ti pop, učitelj, biro, il solgabirov, sigurno ćeš padat pod stol, pa ćeš postat ruglom čovječansiva, i ranom ljudskog dostojanstva.

ULOMCI IZ OPISA DJAKOVAČKE CRKVE

po Glasniku.

Sadržaj slike naše znamo. Isus, vraćajući se iz Galileje u Žudiju, morao je, po zemljopisnom položaju svete zemlje, proći Bethanijom, gdje mu stanovahu rođjaci, koje pohoditi nakani. Svatko lahko pomisliti može, koliko je veselje s posjeta Isusova kuća Martina osjetiti morala; jer osim što je Isus u rodbini po krvi s kućom bio, ne ima dvojbe da su ukućani jur upućeni bili o dostojanstvu Messijskom Isusa, i o svetom zvanju njegovu. Sve okolnosti čina, koj nam slika predstavlja, to dokazuju. Mi ćemo samo jednu navesti, koja i u istoj slici svoj izraz nalazi. M. Mandaljena, djevojka preliepa i uzorna, sva se je izgubila u Isusu i u svetom njegovu nauku. Očevidno je, da je čista i poletna duša njezina mystičnim jur načinom zaručila se i sjedinila za uvieke sa srcem Isusovim, što je svakomu čovjeku na ovom svietu manje više nužno, ako misli baštine Isusove vriednim postati, jer sv. Pavao apostol, veleš, da ga ništa na ovom svietu, niti smrt, niti život, ni paknja ni udobnost, ni sviet ni pakao, od ljubavi Isusove odvrnuti ne može, ¹⁾ nadodaje „anathema“ onomu, koji ne ljubi Isusa Krsta. ²⁾ Magdaliniin odnošaj prama Isusu, kao što ga sv. pismo, a po svetom pismu i slika predstavlja, ne dvojbenim je dokazom, da se je u kući Martinoj znalo i osjećalo, što je Isus i sveto zvanje njegovo? Za to neopisiva i vrhunaravna radost i veselje odsieva iz lica Martina i Lazarova. Budi nam dozvoljeno ovdje još jednu važnu okolnost navesti, kojom se Magdaliniin položaj u svetom pismu i našoj slici razjasnjuje. Sv. evanđjelje M. Magdalini vrlo liepu i vrlo častivu ulogu opredjeljuje. Ona suzami svojim ih tare; ³⁾ ona malo prije smrti Isusove tielo njegovu skupocjenim i miomirisnim uljem maže, što je u Judi Iskarioti bogogrdnom tatu i pohlepniku, licumjernu zaobu probudilo, da bi se ta skupocjena mast prodati, i novcem dobivenim siromakom u pomoć priteći moglo. ⁴⁾

Mandaljena rano jutrom u nedjelju hrli sa drugimi Marrijami k grobu, da pomaže tielo Isusovo; ⁵⁾ Mandaljeni se Isus na pose poslije slavnoga svoga uskrsnuća u slici baščovana priznazuje. ⁶⁾ Odkale dakle da sv. pismo M. Mandaljenu grešnicom kaziva, kojoj se mnogo odpušća, buduć je mnogo ljubila. ⁷⁾ Ova posljednja okolnost da! je povoda, da se je prodavanje o M. Mandaljeni ponešto po našem mienju izkvarilo. I mi so sami sjećamo, da nam je dobra majka, tumačeć svete dogadja je evanđeoske u djetinstvu našem razlagala, kako je sv. Mandaljena taštinom i pohlepom za dopadnošću u neuredni i gričani život pala. Ah, kako se još i dan danas rado siećamo tih dogadja iz djetinstva našega! Koliko blagosivamo dobru

¹⁾ Rimlj. 8. 38. 39. — ²⁾ Kor. I. 16. 22. — ³⁾ Luk. 7. 38. — ⁴⁾ Iv. 12. 1.—8. — ⁵⁾ Mark. 16. — ⁶⁾ Iv. 20. 14.—17. — ⁷⁾ Luk. 7. 39. 47 i 48.

majku svoju, koja je prostim svojim ali blaženim, materinjom ljubavju posvećenim, načinom više djelovala na srce i dušu našu, nego sva poštenja učenost. Ali od koli neizmjerne važnosti je, da se u svakoj kući, od najprostije do najodličnije, dobri kršćanski običaji uživaju, svete knjige čitaju, otajstva nauka kršćanskoga slave i djeci tumače. U tom ponajviše leži otajstvo sretne budućnosti našega naroda. Pita se dakle, u čem je sastojao grieh sv. Mandaljene, i da li se taj i skilja misliti ima na bludni i razpućeni život? Ako se čovjek obazrie na sve okolnosti, u kojih sv. Mandaljena djeluje; ako se uzme u obzir, da je kuća Martina bila kuća posve uredna i častiva, da je Mandaljena živila najprije pod nadzorom dobrih i poštenih roditelja, a poslije pod nadzorom starije sestre i brata Lazara; da je kuća domaća Mandaljene ne samo uredna i častiva, nego i imućna bila, inače ne bi bilo Mandaljeni moguće dragocjenim uljem pomazati tielo Isusovo; da je Mandaljena u mladanoj dobi bila, kad se je dogadjaj, o kom govorimo i koji slika predstavlja, sbio, i da je već tada sv. Mandaljena po ljubavi i milosti Isusovoj do izvanredne izvrsnosti i svetosti dospjela, i tomu, dosljedno da se je dakle grieh Mandaljinin prije ovoga dogadjaja pokazati imao: onda iz svih ovih i ostalih okolnosti bezdvojbno sledi, da se taj o bludnom i nečistom životu ni pomisliti ne može. U čem je dakle Mandaljena sgrješila? Po svoj prilici sav grieh sv. Mandaljene u tom sastoji, što je preliepa i uzorna djevojka premnogo držala do vanjske svoje ljepote; što je pregizdava i za nakiti i dopadnošću odveć pohlepna bila. Sve stvari, koje se kod mlade, liepe i obće hvaljene djevojke lahko dokučiti mogu. Ako je tako, reći će nam se, odakle nadjevak grešnice? Vjerojatno je, da je djevojka upoznav se поближе s naukom Isusovim i svetim zvanjem njegovim, i uvidiv, da ljepota vanjska bez nutarnje dobrote i vriednosti ništa nije, pače da se čestoput u pogibelj i propast duševnu izvrigne, vrlo se kajala sbog prijašnje taštine i izpraznosti svoje. Buduć pako da ljudi, koji se božjom milošću do viseg stepena izvrsnosti podignu, rado u poniznosti i skrušenosti srca svoga, i pomanja pomanjkanja svoja griehom nazivaju, vrlo je vjerojatno, da je svetica naša sama sebe grešnicom nazvala, i da joj to ime sv. evanđjelje, ne toliko gledom da prvašnju njenu taštinu, koliko gledom na njezinu izvanrednu čednost i poniznost, na jednom mjestu daje. Ime grešnice dakle kod naše sv. Mandaljene po svoj prilici, više je ime poniznosti i pohvale, nego ime veće kakove nearednosti i ukora. (Sledi.)

L I P A A N G J A .

Jesi li bio dragi čitatelju u lipom bunjevačkom selu N . . . M . . . . . Jesi li se desijo kad kod Nedeljom u kolu? jesi li vidio u kolu one liepe zmonke i cure? Pa jesi li vidio ono liepo bunjevačko kolo? ta liepše je od samog romora milog potoka — a dukati i bieli taliri nanizani o vratu liepih cura zvekeću — to čine to kolo tako divnim, da pomisliš, e nema liepše harmonije u svietu.

Liepo je to sooco — najlepše selo u bačkom hataru. Miran život što ga tamo ti dobri prosti bunjevci imaju — liepsi je nego u kakvih dvorova — a ti su ti ljudi tako zadovoljni da silom pomisliti moraš — da ih još nije okužio — varoški život. Zladnim danom sresčeš ih mnogo de ili s posla ili na poso idu — oni će ti nazvati Boga sa „faljen Isus“ pa će te mirno proći.

Ja se desih tamo u Nedilju — baš kad je kolo igralo — o j ala je liepo to sitno bunjevačko kolo.

Gizdave cure što uz čile momke igraju tako su vesele kao svibanjsko jutro, koga slavu jiči svojim milim priželjkivanjem ljube. A momci ti izgledaju kao mladi borovi oko kojih se viti bršljan obavije.

Kolo je začinjavala jedna divna cura. Liepa to cura beše — erno veliko oko čuvaše još ernja tanka obrva, a kovicavo velike trepavice, milovahu njene liepe vedje, čelo srednje davaše joj bajnu milost — a njena rumena ustašca pokrivalu dva niza bisera, dva reda bieli zuba, divno je igrala ta liepa cura a nuz njene purpur obraze slivaše se po koja kap znoja. . .

Oj ti kolo što moriš te liepe cure — zar nežališ cio gajduša to momke . . . oj ti liepo sitno bunjevačko kolo.

Glaj monka samo što do najliepe cure do liepe Angje igra — zaistinu je krasan visok — širokih pleća a liepoga lica, ala lako igra nuz svoju Angju kao slavljak oko mirisava cvieta. Svo selo zna da se njih dvoje miluju, i nikome nije zazorno, a i kako bi — kad će to biti u selu najliepsi par ljudih.

Kolo se razpusti a cure zapuriše pa se hlade biclim maramama a momci im nose trisanja te ih hlade pa ih slade.

Gledaj Angju kako je liepa, ta liepša je nego to plavetno nebo, kako mirno stoji pa gleda a svog Ivana, a Ivan nesmeće oka sa svoje liepe Angje. Sunce jy siedalo poslednji zračak upio se oko lepe Angje te je ljubio kao da joj htede reći laku noć liepa Angjo čuvaj se!

Sunce je silo. Kola nesta, i svi lagadno svojim kućama kretahu.

Liepo veće spustilo na zemljicu. Miesec je sijao sa svojim zviezdama te je začinjavao tu rajsku noć, svojom bliedom zrakom.

U selu ti je još sve živo, cure se igraju sa momcima a te zviezdice na nebu izgledahu ti kao da i one igraju svojim treperenjem za mladim curama.

Momci gotovo posustajali a cure ih karaju, te im nedadu mira.

Oj lipa Angjo oj! začu se pesma iz klike ta veselih divojaka. Di je Angja?

Eno je pred svojom kućom — di siedi — a do nje njen verenik, njen Ivan, oboje su veseli ta oni se tako verno miluju, pa zar mogu biti i tužni. Ta volim te lipa angjo začu se opet pjesma iz klike ta veselih cura.

Angja je to sve čula pa se smesila — a Ivan joj reče Angjo kad će mo svatove. Nije još daleko prihvatiti mu Angja, to ga milo svojim liepin očima pogleda.

Deset sati treba spavati začu se iz klike ta veselih cura.

Ivan ustade stišće svoju Angju za ruku laku noć Angjo! Laku noć. Ivan ode a angja ostade, obrvaše je neko misli, ni sama neznađuso šta joj je, ona je još sedela na svojoj klupi, blidi je miesec ljubio svojom zrakom, a zviezdice je grle svojim sitnim ručicama, a vetričak se igrao sa njenom kosicom kao da joj htede te mućno misli iz glave izbiti.

Faljen Isus Angjo! Angja so trže.

Pred nju stade jedna maćora baba, pa ju pogladi po njenu bielu licu. Angja joj prihvatiti Boga.

Otkud ti tako kasno baba Maro?

Pst, dogjoh tebi, da ti nešto kažem, samo da nas niko ne čuje, ti poznajes Matusa S . . . v, toga lipoga momka, on te jako voli voli te bolje od sebe. te dodjoh da te upitam bili ga htela, za čjka uzeti.

Angja je protrhnuła kod tih rieči, ne budali baba Maro — zar ti neznaš da ja imam mog verenog Ivana — Ja sam od njega o sv. Vranji primila pred svitom i višnjim Bogom jabuku, pa zar da izneverim, ja se kletve bojim ja Ivana milujem bolje nego i život moj.

Pakleni osmeh preleti preko baba Marinog lica „E pa sritno ti bilo — usta te promrlja nekoliko rieči — pa ode.

Ode i angja da spava. E j jedna Angjo šta si dočekala!

Slavljak koji je pred angjinom kućom spavo vidio je šta je ona autobusera uradila pa je sletio na angjin prozor, lupao je pa staklu krili pesmom joj htede reći; nespavaj Angjo! otrova te kleta baba Mara.

Ali jedna angja spava, spava da se neprobudi.

Jadni slavlju zamah letiš.

Odleteo je slavljak do Ivana — ali i Ivan spava, spava da se ne probudi.

E j kleta baba Maro! šta uradi da od Boga nadješ.

Duga je to noć — dese duša lagano iz tiela izvlači.

Ustalo je sunce te budi čestite seljano ustaj Angjo! više joj Majka. Ali angja . . . E j jedna majko! tvoja je angja umrla.

Kuku meni! pištala je jedna m jka lelo meni jednoj majci.

Vriska stoji po celom selu Angja je mrtva — i Ivan je mrtav.

Kleta baba Mara imala je sungjer otrova te je njima ta dva liepa stvora otrovalo — kleti je Matuš nju podplatio.

Mrtvi oboje mrtvi — Blago njima bar kad zajedno umreše. — zvona zvonu — plaću a njihov tužan odjek kao da se tuži višnjem Bogu na gđnu nepravdu čij je to ukop.

Svo selo u najsvečanija ruvu svaki je zapalio voštanicu svieću a dva mrtvačka sanduka nose najliepsi momci i divojke. — Ta sreo ti mora pući od tuge kod tog prizore „E j tužan“ — svako bi uzdanuo, svaki bi se zaplakao koji je znao, divnu Angju i liepog Ivana.

Sahranise ih dakle! da borave zajedno večiti sanak. Jadne majke kukaju kao kukavice —

E j tužno groblje.

Sbogom za navek svako bi govorio bacivši im po koju šaku zemlje u grob . . .

Sav je sviet otišao — a slavljak kuka tužan — plače, te roni suze iz svojih umiljatih očiju. On peva Angju ali tako tužno, kao da mu svaka rieč u gorkom pelenu kupana biše.

E j jedna Angje E j jadni Ivane!

Sinja kukavica — Angjina mati ne podnese taj gorki udar — sara niše i nju do njene dice.

Kleti Matuš poludio je te luta od nemila do nedraga.

Ivan ima brata pa mu majku spasa tužnim srecem odo i ja doma noseći tugom tu uspomenu.

Ladno zimsko jutro pozdravlaše erno vrane — i gavranovi. Ta njiova pisma čudno zvučahu valjada što sneg — ponose se prosipaše svoje vlažno hladno perje — te pokrivaše sve, što pokriti može.

Sviet se uzurbo — a malo zvonce što je na varmegjskoj kuli zvonilo.

Sta je to?

Jedan grozan prizor. Gube jednu babu što je otrovala u N . . . M . . . dva mlada cvieta. — Baba Maru? Jest ona se odala a to joj je odmasda za njeno grozno delo

Gavranovi gaću, a snieg još leče, sviet se tužno vraća sa gubitna miesta — pogubiše je govorahu prolazeći ljudi — „ta tako je to, kako pravo tako zdravo.“

Vladan Stefanović.